

הלכות שכירות פרק ד

א. השוכר את החמור להוליכה בָּהָר, והוליכה בבקעה אם החלקה פטור, אף על פי שעבר על דעת הבעלים. ואם הוחממה, חייב. שכרה להוליכה בבקעה, והוליכה בָּהָר אם החלקה חייב, שהתקלות בָּהָר יתר מן הבקעה. ואם הוחממה פטור, שהמימות בבקעה יתר מן ההר מפני הרוח שמנשבת בראשי ההרים; ואם הוחממה מחמת המעלה, חייב. וכן כל כיוצא בזה.

ב. וכן השוכר את הפרה לחרש בָּהָר, וחרש בבקעה, ונשבר הקנקן, והוא הפלי שחורש בו הרי השוכר פטור; ודין בעל הפרה, עם האמנין שחרשו. וכן אם לא שנה על דעת הבעלים, ונשבר הקנקן דין בעל הפרה, עם האמנין. שכרה לחרש בבקעה, וחרש בָּהָר, ונשבר הקנקן השוכר חייב; ודינו שלשוכר, עם האמנין.

ג. ומה הוא דין האמנין ששברו בעת חרישה, משלמין. מי משלם: זה האוחז את הפלי בעת החרישה; ואם היתה השדה מעלות מעלות שניהם חייבין בדמי הקנקן, המנהיג אותה במלמד והאוחז את הפלי.

ד. שכרה לדוש בקטנית, ודש בתבואה והחלקה פטור. בתבואה, ודש בקטנית חייב, שהקטנית מחלקת.

ה. מעשה באחד שהשכיר חמור לחברו, ואמר לו לא תלך בו בדרך נהר פקוד שהמים מצויין שם, אלא בדרך נרש שאין שם מים; הלך בדרך נהר פקוד, ומת החמור, ולא היו שם עדים שמעידין באיזה דרך הלך, אלא הוא מעצמו אמר בנהר פקוד הלכתי ולא היו שם מים, ומחמת עצמו מת. ואמרו חכמים, הואיל ויש שם עדים ומעידין שהמים בנהר פקוד מצויין חייב לשלם, שהרי שנה על דעת הבעלים; ואין אומרים, מה לי לשקר במקום שיש עדים.

ו. השוכר את הבהמה להביא עליה מאתים ליטרין שלחטים, והביא מאתים ליטרין שלשעורים ומתה חייב: מפני שהנפח קשה למשאו, והשעורין יש להן נפח. וכן אם שכרה להביא עליה תבואה, והביא במשקלה תבן. אבל אם שכרה להביא עליה שעורים, והביא במשקלן חטים ומתה פטור. וכן כל כיוצא בזה.

ז. שכר את הבהמה לרכב עליה איש, לא ירכיב עליה אשה. שכרה לרכב עליה אשה, מרכיב עליה איש; ומרכיב עליה כל אשה, בין קטנה בין גדולה, ואפלו מעברת שהיא מניקה.

ח. השוכר את הבהמה לשאת עליה משקל ידוע, והוסיף על משאו אם הוסיף חלק משלושים על השעור שפסק עמו ומתה חייב; פחות מכאן פטור, אבל נותן הוא שכר התוספת. שכר סתם, אינו נושא אלא במשקל הידוע במדינה לאותה בהמה. ואם הוסיף חלק משלושים, כגון שדרפה לשאת שלושים וטען עליה שלושים ואחד, ומתה או נשברה חייב.

ט. וכן ספינה שהוסיף בה אחד משלושים על משאה, וטבעה חייב לשלם דמיה. הפתף שהוסיף על משאו קב אחד, והזק במשא זה חייב בנזקיו: שאף על פי שהוא בן דעת, והרי הוא

מִרְגִּישׁ בְּכֹבֶד הַמָּשָׂא, וְעֹלָה עַל לִבּוֹ, שֶׁמָּא מַחֲמַת חָלּוֹ הוּא זֶה
הַכָּבֶד.

י. הַשׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לִרְכֹּב עָלֶיהָ יֵשׁ לוֹ לְהַנִּיחַ עָלֶיהָ כְּסוּתוֹ
וּלְגִינוֹ וּמְזוֹנוֹתָיו שְׁלֹאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, לְפִי שְׂאִין דֶּרֶךְ הַשׁוֹכֵר לְחֹזֵר
בְּכָל מָלוֹן וּמָלוֹן לְקָנוֹת מְזוֹנוֹת; יֵתֵר עַל זֶה, הָרִי מְעַכֵּב עָלָיו
בַּעַל הַחֲמוֹר.

יא. וְכֵן יֵשׁ לְבַעַל הַחֲמוֹר לְהַנִּיחַ עָלֶיהָ שְׁעוּרִים וְתָבֵן, וּמְזוֹנוֹת
שְׁלֹאוֹתוֹ הַיּוֹם; יֵתֵר עַל זֶה, הַשׁוֹכֵר מְעַכֵּב עָלָיו, מִפְּנֵי שְׂאֵפֶשֶׁר
לוֹ לְקָנוֹת בְּכָל מָלוֹן וּמָלוֹן. לְפִיכָךְ אִם אֵין שָׂם מְצוּי מֵאִין יִקְנֶה
מִנִּיחַ עָלָיו מְזוֹנוֹתָיו, וּמְזוֹנוֹת בְּהֶמְתּוֹ שְׁלֹכָל הַדֶּרֶךְ.

יב. וְכָל אֵלֹו הַדְּבָרִים בְּשׁוֹכֵר סֶתֶם, בְּמָקוֹם שְׂאִין מְנַהֵג יְדוּעַ;
אֲבָל בְּמָקוֹם שֵׁישׁ מְנַהֵג, הַכֹּל לְפִי הַמְּנַהֵג.